

don bosco *dnes*

Rozhovor

Nový trend – rodinné tábory

Téma

Hrajú 1. ligu, ale stále chcú aj KAMU

Reportáž

Z biedy do chudoby

Časopis pre saleziánsku
rodinu, priateľov
a dobrodincov dona Bosca

4/2010

Ročník XLI.

Časopis vychádza 6 x do
roka, rozširuje sa bezplatne.

Vydavateľ
Saleziáni don Bosca –
Slovenská provincia
vo vydavateľstve Don Bosco

Šéfredktor
Rastislav Hamráček SDB

Redakčná rada
Jozef Kupka SDB
Andrea Miklovičová FMA
Lubo Šulko ASC
Zuzana Matejíčková
zástupca VDB

Fotoediting
Lukáš Čerman

Jazykové úpravy
Mariana Gerátová

Grafická úprava a zalomenie
Juraj Martiška

DTP spracovanie
Aurel Valábek

Distribúcia
Ladislav Katona

Tlač
VKÚ, a. s. Harmanec

Registrácia
MK SR č. EV3448/09

Milodary
na saleziánske dielo
Finančnú podporu pre prácu
saleziánov na Slovensku i vo
svete môžete poslať na
účet: 29330062/0200, VS 0036

Adresa redakcie
Don Bosco dnes
Miletičova 7
821 08 Bratislava
tel.: 02 / 55 57 22 26
E-mail
dbd@donbosco.sk

www.saleziani.sk

Pohľad na saleziánsky svet – Saleziánsky pohľad na svet

Heslo 2010
**4 Iba učenici sú presvedčiví
apoštoli**

Správy
6 Mladí, Slovensko, Zo sveta

Téma
**10 Hrajú 1. ligu, ale stále chcú aj
KAMU**
12 Na KubCup prišiel aj don Bosco

Rozhovor
16 Nový trend – rodinné tábory

FMA 70 rokov
**20 Saleziánky – s vernosťou cez
všetky prekážky**

Výchova
22 Nechajte nám aspoň fantáziu

Ponúknime mladým krásny a plnohodnotný život s Bohom

Drahí členovia saleziánskej rodiny, priatelia a dobrodinci diela dona Bosca na Slovensku!

Saleziánov na celom svete celý rok sprevádza postava prvého nástupcu dona Bosca, ktorým bol don Michal Rua. Náš hlavný predstavený nám ho dáva do pozornosti, lebo tento rok slávime 100 rokov od jeho smrti. Študujeme ho, spoznávame a odhaľujeme jeho úžasnú vernosť donovi Boscovi.

Pápež Pavol VI. dňa 29. októbra 1972 v kázni počas blahorečenia tohto svätca opísal takto: „Don Rua bol najvernejší, najskromnejší a zároveň najhodnotnejší syn dona Bosca. Syn, učeník, napodobňovateľ dona Bosca urobil z príkladu svätca školu, z jeho života urobil dejiny, z jeho pravidiel utvoril ducha, z jeho svätosti urobil model. Premenil prameň na potok a z potoka urobil rieku.“ A naozaj. Stalo sa tak. Don Bosco za svojho života založil 64 diel; don Rua ich rozmnožil na 341. V čase smrti dona Bosca bolo 700 saleziánov. Počas 22 rokov úradu dona Rua ich počet vzrástol na 4000.

Prečo to spomínam? Aby ste trochu spoznali saleziánske dejiny a obdivovali Božiu dobrotu a štedrosť. Pán Boh požehnal saleziánske dielo vo svete a vnímame, že to požehnanie zasahuje aj naše Slovensko. Verím, že takto požehnáva aj všetkých dobrodincov a priaznivcov, ktorí akýmkoľvek spôsobom podporujú našu prácu s mládežou. Spoločne premeňme potok na rieku, aby mohla zasiahnuť mladých Slovákov a ponúknuť im krásny, plnohodnotný život s Bohom!

Tak vás na začiatku prázdnin srdečne pozdravujem a vyprosujem požehnaný čas dovolení, oddychu, čerpania nových síl. Prázdniny sú pre nás saleziánov zvlášť dôležitým časom. Snažíme sa v ňom ponúknuť mladým zmysluplné využívanie voľného času cez rôzne výlety, tábory, sústredenia, duchovné cvičenia a duchovné obnovy, aby sme im aj takýmto spôsobom mohli sprostredkovať Boha a Jeho lásku voči ľuďom. Preto vás prosím o modlitbovú podporu, aby dobrý Pán Boh sprevádzal všetky tieto udalosti svojou ochranou.

*Karol Maník
provinciál*

24

31

Misie

24 Nikto sa nenarodil sám pre seba

Reportáž

26 Z biedy do chudoby

Listáreň

29 Z vašich listov

Iba učenici sú presvedčiví apoštoli

Pascual Chávez Villanueva

„Aby sme mohli ukázať Ježiša mladým, treba ho najprv poznať, žiť s ním, byť jeho,“ píše don Pascual Chavez v Hesle na rok 2010. Predtým, než sa staneme apoštolmi – Ježišovými svedkami, musíme sa stať v prvom rade jeho učeníkmi. Toto nám kladie na srdce hlavný predstavený.

Najprv učenici, potom apoštoli

Prvé poslanie, ktoré apoštol dostáva, je „byť s ním“. V apoštoláte spolužitie predchádza poslaniu, najprv je spoločenstvo, potom kázanie.

Ježiš pošle len tých, ktorí boli s ním na cestách i pri oddychu, v úspechoch i v sklamaníach, v živote a v plánoch, jedli ten istý chlieb a snivali tie isté sny.

Ludia, ktorí sa chceli priblížiť k Ježišovi a poznať ho, približovali sa najprv k jeho učeníkom. Len učeník, ktorý žije s Ježišom, môže uľahčiť iným prístup k nemu. Odtiaľ pramení naliehavá potreba mladých stretnúť Kristových učeníkov, ktorí sú vždy s ním. Iba autentickí učenici sú presvedčiví apoštoli.

Ak je Kristus pre nás všetkým a ak nič neuprednostňujeme pred jeho láskou, náš život sa stane radostným svedectvom a ponukou, aby sa s ním stretli aj ostatní.

Stretnutia s Ježišom

Pri stretnutí je iniciatíva na Ježišovej strane. V evanjeliových príbehoch ho vidíme, ako on sám ide v ústrety a vyhľadáva stretnutie. Vchádza do domu, približuje sa k studni, kam žena prichádza po vodu, zastaví sa pred mýt-

nikom, obráti svoj pohľad na toho, kto vyliezol na strom, pridáva sa k tým, ktorí kráčajú po ceste. Jeho slová a gestá, celý jeho zjav vyžaruje zo seba isté čaro, ktoré podmaňuje tých, čo ho stretávajú. Nastáva obdiv, láska, dôvera, priateľnosť.

Pre mnohých sa prvé stretnutie premení na želanie stretnúť ho a znovu ho počúvať, spriatelíť sa s ním, nasledovať ho. Sadnú si s ním, aby mu kládli otázky, pýtajú sa ho, ako sa majú modliť, sú svedkami okamihov jeho života, tých radostných i tých bolestných.

V iných prípadoch stretnutie končí pozvaním a zmenou života. To je jednohlasné svedectvo všetkých štyroch evanjelií.

Ježiš s mladými

Ježišove stretnutia s mladými prinášajú každému obrat v živote. Ježiš sa predstaví ako ten, od ktorého je možné získať svetlo pre život, pre jeho zmysel, na ktorého je možné obrátiť sa, keď hľadáme pravdu, vďaka ktorému môžeme porozumieť nášmu vzťahu k Bohu a pomocou ktorého môžeme interpretovať skutočnú hodnotu človeka.

Najdôležitejšie je prejsť od obdivu k poznaniu, od poznania k hlbokému priateľstvu, od sympatie k nasledovaniu.

Slovensko

Don Titus Zeman na internete!

Dva mesiace po začatí diecéznej fázy procesu blahorečenia Božieho sluhu dona Titusa Zemana dostáva verejnosť aj samostatnú webstránku tohto hrdinského a príkladného slovenského saleziána kňaza – . Okrem profilu na sociálnej sieti Facebook, kde má Titus Zeman takmer štyri stovky fanúšikov, prináša nová webstránka aktuality z procesu blahorečenia, životopis Titusa Zemana, fotogalérie, svedectvá i modlitbu za jeho blahorečenie.

Grafickú podobu ako aj obsahovú časť pripravili mladí z prostredia saleziánov, ktorí chceli aj týmto spôsobom pomôcť pri šírení poznania Božieho sluhu. Červená farba grafiky naznačuje rozmer utrpenia a mučenia, ktoré Titus Zeman prežil počas väzenia, spoločná rodinná fotografia v hlavičke webu zase upozorňuje na fakt, že žiaden hrdinský život sa neodohráva osamote, ale v prostredí blízkych.

rhsdb

Slovensko

Sestry saleziánky oslávili 70. výročie príchodu na Slovensko

Oslavy 70. výročia prítomnosti sestier saleziánok na Slovensku vyvrcholili posledný májový víkend v Trnave. Sviatok sa niesol v duchu myšlienky

Vďačnosť otvára horizonty lásky. „Vzdávame Pánovi vďaka najmä za hrdinskú vernosť našich sestier, ktoré teraz oslavujú 60. výročie rehoľných sľubov,“ povedala provinciálna predstavená sr. Iveta Sojková.

Pri tejto príležitosti navštívila Slovensko aj generálna predstavená saleziánok sr. Yvonne Reungotová. Počas osláv vyzdvihla celoživotné nasadenie jubilujúcich sestier: „Vaša vernosť zostala napriek ťažkostiam a neistote pevná, lebo sa opierala o Bo-

žiu vernosť. Príbeh vášho povolania robí česť Cirkvi aj rodine svätého dona Bosca a svätej Márie Dominiky Mazzarellovej.“ Jedna z jubilujúcich sestier, sr. Mária, s dojatím povedala: „Tento deň vynahradil všetky moje životné útrapy.“ Hlavný celebrant ďakovnej svätej omše, trnavský arcibiskup Mons. Róbert Bezák, zaželel saleziánkam: „Príal by som vám, aby ste stále cítili, že toto je len začiatok. Aby ste spolu s mladými ľuďmi vytvárali svet, ktorý je otvorený pre Božiu lásku.“

sr. Andrea Miklovičová FMA, foto Vladimír Škuta

Mladí

Festival Lumen patrične oslávil svoju osemnástku

Trnavčania privítali 4. a 5. júna na Festivale Lumen takmer 10 000 návštevníkov. Tohto roku sa niesol v znamení hesla Rozhodni sa (Make your choice). A účastníci sa ozaj mali medzi čím rozhodovať. Na Trojičnom námestí sa predstavili kapely z Poľska, Česka, Slovenska, Maďarska, Anglicka i z USA. Tradične nechýbali Tanečné divadlo ATak, prednášky a workshopy, priestor na stíšenie sa, či novinky v podobe Rehoľnej kaviarne a Domka Nádvoría. Na svätých omšiach sa účastníci stretávali vo františkánskom kostole, ktorý svojimi kapacitami nie vždy stačil niekoľkotisícovému davu. Mladým sa v úvodnej svätej omši prihovoral aj

Mons. Róbert Bezák, trnavský arcibiskup. Osemnásť ročník Festivalu Lumen sa naozaj vydaril, o čom svedčili aj mnohé vyjadrenia mladých na sociálnej sieti Facebook. Všetky koncerty, prednášky, workshopy aj sväté omše boli vydarenou oslavou dospelosti.

„Lumen chce byť miestom stretnutia mladých pri dobrej hudbe, chce ponúknuť priestor na osobné premýšľanie a zastavenie sa i na stretnutie s Bohom,“ opísal význam Festivalu jeho nový riaditeľ don Milan Janák SDB.

betkaa

Mladí

Do Šaštína prišlo na púť 500 miništrantov

V sobotu 8. mája sa v Šaštíne konala už druhýkrát púť miništrantov – PUMIN 2010. Prišli chlapci miništranti takmer zo všetkých diecéz okrem Rožňavskej. Hostami boli aj miništranti z Česka, z Olomouckej diecézy. Všetkých spolu bolo okolo 500. V prednáške don Jozef Luscoň najprv predstavil život svätého Jána Máriu Vianeyho a potom hovoril o veľmi aktuálnej otázke – o svätej spovedi. Po prednáške nasledovala svätá omša. Nechýbal obed v jedálni Gymnázia Jána Bosca a po ňom sa všetci miništranti pustili do plnenia úloh, ktoré pripravili miestni animátori. Popri tom prebiehal aj futbalový turnaj. Vo finále medzi staršími zvíťazili chlapci z farnosti Trubín-Lovšice (je to v blízkosti Žiaru nad Hronom) a u mladších Nová Dubnica. Chlapci mali aj možnosť nazrieť do krypty Národnej baziliky v Šaštíne, či vojsť do veže s výhľadom na celé okolie. Na záver púte mali miništranti ďakovnú adoráciu a na jej konci sa zasvätili Panne Márii Pomocnici a obnovili si sľub miništrantov.

Patrik Rosival

Médiá

Zástupcovia saleziánskych médií v Bratislave

Saleziáni, saleziánky, spolupracovníci a laici, ktorí pracujú v oblasti televízie, rádia a multimédií sa 14. – 16. mája zišli v Bratislave na Miletičovej. „Najväčším kontinentom je digitálny kontinent, v ktorom sú najmä mladí. Preto je toto éra saleziánov,“ povedal pri privítaní hlavný radca saleziánov pre spoločenskú komunikáciu don Filiberto González.

Spoznať sa navzájom a hovoriť o možnej spolupráci prišli takmer tridsiat zástupcovia zo saleziánskych médií z Talianska, Francúzska, Portugalska, z Čiech i zo Slovenska. Inšpiráciu na stretnutí hľadali aj zástupcovia poľskej provincie v Poznani a provincie saleziánov z Ríma.

Prezentácie o jednotlivých mediálnych projektoch vyvolávali diskusiu a prinášali nápady na možnú spoluprácu. Viac ráz zaznela aj požiadavka zapájať do tejto oblasti poslania samotných mladých, a tak sa francúzski saleziáni spolu s co-mediálnym česko-slovenským tímom saleziánskej rodiny dohodli na príprave medzinárodného festivalu klipov mladých tvorcov.

rhsdb

Združenie Domka

Škola pre animátorov sumarizuje počty

Jedným z dlhodobých a úspešných vzdelávacích projektov Domky je Škola pre animátorov. Aj počas tejto jari prebehli základné kurzy, ktoré pomohli súčasným i budúcim animátorom zorientovať sa v problematike vyzrievania detí a mladých, stretnutí sa s človekom, či pri príprave itinerárov a stretnutí. Ďalší učeniachťiví mladí ľudia rozvíjali svoje zručnosti na špecializovaných kurzoch. Celkovo sa na sedemnástich kurzoch pod vedením 70-tich školiteľov na západnom, strednom i východnom Slovensku zúčastnilo takmer 300 animátorov. Jednotlivé kurzy sa mohli uskutočniť aj vďaka podpore z Fondu Hodina deťom, ktorý zriadila a spravuje Nadácia deti Slovenska.

Združenie Laura

Dobrovoľníci VIDESu dostali misijné kríže

Slovenskí misijní dobrovoľníci z VIDESu, medzinárodného spoločenstva misijných dobrovoľníkov zo saleziánskeho prostredia, prežili na začiatku mája bohatú „víkendovku“ v znamení dobrovoľník – misionár. Stretnutie v Kvetnici pri Poprade bolo posledným spoločným sústredením pred pôsobením v teréne. Víkend naplno objasnil mladým, kto je to misionár. „Ja som o tom ešte nepočul, ale bol to pre mňa veľký prínos, lebo ten šok asi práve zažívam na Luníku. Najprv bola prvá fáza nadšenia a po mesiacoch som asi v druhej alebo tretej,“ hovorí Pietro, ktorý dlhodobo navštevuje Luník 9 a pripravuje sa pôsobiť tam celý rok.

Vrcholom víkendu bol misionársky sľub a slávnostné odovzdávanie misijných krížov. Pre inšpiráciu, ako byť misionárom nie len v zahraničí, ale aj v mieste kde žijeme, navštívili dobrovoľníci Maroša Kuffu a jeho dielo v Žakovciach. „On je ako don Bosco!“ žasli mladí po pár chvíľach s ním. Zaujala ich jeho charizma a aj celé jeho dielo.

Maťa Vrbanová, VIDES

Zahraničie**Saleziánski provinciáli sa vo Viedni modlili s cisterciánmi**

Pravidelné stretnutie saleziánskych provinciálov z regiónu Európa-Sever, kam patrí aj Slovensko, sa konalo 7. – 10. mája vo Viedni. Predstavení zastupovali spolu 17 provincií a delegatúr, ktoré tvoria tento región od Ruska až po Írsko. Prvý raz sa na takomto stretnutí zúčastnil aj nový provinciál z poľskej provincie Pila a jeho kolega z Prahy Petr Vavulík aj so svojim predchodcom Františkom Blahom. Slovensko zastupoval provinciál don Karol Maník. Stretnutie viedol regionál don Štefan Turanský. Hlavnou témou boli diskusie k Projektu Európa, nechýbalo ani vzájomné informovanie sa o živote a činnosti saleziánov v jednotlivých krajinách. Stretnutie bolo aj prípravou na tzv. „visita d'insieme“ – spoločné stretnutie provinciálov s hlavnou radou saleziánov v máji 2011. Počas stretnutia bola aj nedeľa, kedy provinciáli slávil Eucharistiu spoločne s mladými a v čase oddychu si pozreli aj Dóm sv. Štefana a navštívili cisterciátske opátstvo Svätého Kríža vo Wienerwalde, kde sa s tamojšími 80-timi mníchmi spoločne modlili večery.

rhsdb

Zahraničie

Chrám dona Bosca v jeho rodisku sa stal bazilikou

Na Turíce, v nedeľu 23. mája, sa takmer 90 saleziánskych biskupov stretlo na Colle Don Bosco, kde svätej omši predsedal štátny sekretár Vatikánu, kardinál Tarcisio Bertone. Prítomný bol aj hlavný predstavený don Pascual Chávez a celá hlavná rada. Na slávnosti sa zúčastnilo aj vyše tisíc veriacich z okolia. Kardinál Bertone použil pri svätej omši berlu prvého saleziánskeho kardinála Giovanniho Cagliera.

Pred samotnou slávnosťou kardinál prečítal dekrét, ktorým bol chrám dona Bosca vyhlásený za baziliku minor. V homílii potom štátny sekretár

Vatikánu pozval svojich spolubratov v biskupskej službe „znovu potvrdiť naše úvodné saleziánske povolanie a silou Ducha Svätého upevniť našu túžbu byť ohlasovateľmi evanjelia predovšetkým mladým, ako to robil don Bosco.“ Na záver slávnosti hlavný predstavený don Pascual Chávez prečítal list Svätému Otcovi a odovzdal ho štátnemu sekretárovi Vatikánu. Vyjadruje v ňom „city, blízkosť, plnú ochotu, ktorej nás don Bosco učil od prvých momentov svojej charizmatickej skúsenosti.“

ANS, rhsdb

Slovensko

Don Peter Kanský SDB – saleziánsky novokňaz

V tomto roku má slovenská provincia Saleziánov dona Bosca jedného novokňaza. Don Peter Kanský má 28 rokov, narodil sa v Bardejove 15. januára 1982, vo svojom rodnom meste spoznal aj saleziánov. Po absolvovaní noviciátu zložil 15. augusta 2002 prvé rehoľné sľuby, teológiu študoval v Turíne na Crocette a minulý rok 12. septembra zložil doživotné rehoľné sľuby. Diakonskú vysviacku prijal 30. januára tento rok v Bratislave.

Vo svojom rodisku v Bardejove prijal 19. júna v Kostole svätej Rodiny na sídlisku Vinbarg kňazskú vysviacku. V tom istom kostole slúžil na druhý deň aj svoju primičnú svätú omšu. Prvým kňazským pôsobiskom novokňaza zostáva stredisko Bratislava-Miletičova, kde pôsobil aj ako diakon.

Denné správy
zo saleziánskeho sveta

Slovensko

svet

misie

šport

mladí

téma

fotokronika provinciála

aktualizované každý deň

www.saleziani.sk

a okrem toho aj

- ▼ fotogalérie
- ▼ videosprávy
- ▼ kalendár provincie
- ▼ blogy
- ▼ nekrológ

a množstvo ďalších
informácií
o saleziánskej rodine.

Príďte a spoznajte
dona Bosca
ešte viac.

Hrajú 1. ligu, ale stále chcú aj KAMU

Rastislav Hamráček SDB

Tému prázdninového čísla Don Bosco dnes venujeme športu. Ponúkame vám niekoľko článkov, v ktorých môžete viac spoznať význam športu pre výchovu v saleziánskom prostredí ako aj jednotlivé aktivity, ktorých na Slovensku nie je málo.

Futbal u saleziánov s modrou kartou Ducha futbalových turnajov KAMA v saleziánskom prostredí dobre vystihuje modrá karta. Stala sa strážcom slušného futbalu, kamarátskych vzťahov a zážitku hry bez ubližovania si na tele či na duši. Modrá karta za neslušné správanie alebo za nadávky znamenala pre hráča vylúčenie na dve minúty.

Za všetko môžu MS v Mexiku

KAMA vznikla ešte v čase bývalého režimu. Na jej začiatky si presne pa-

mätá don Jozef Bližinský. V roku 1986 sa konali majstrovstvá sveta vo futbale v Mexiku. Mladí saleziáni v Prešove, medzi ktorými boli aj Jozef Luscoň, Anton Červeň, spomínaný Jozef Bližinský a Jozef Mihok, sa rozhodli urobiť pre chlapcov zo svojich stretiek koncom školského roka turnaj. Don Bližinský dal vtedy vyrobiť jednoduchý či jednoduchý? pohár pre víťaza s heslom Dominika Savia. Bolo to akési predkolo KAMY. „KAMA znamená Katolícka mládež,“ vysvetlil Jozef Bližinský. Prvý ročník sa odohral

hneď cez letné prázdniny 1986 na Spiši v Kurimanoch. Trofejou bol už pripravený putovný pohár Dominika Savia o majstra KAMY. Druhý ročník (1987) sa konal v Prešove a rovnako trval len jeden deň. No tretia KAMA v Bardejove trvala už dva dni. Medzi organizátorov sa potom zaradil Poprad a prvá oficiálna slobodná KAMA sa v lete 1990 konala v Košiciach. Prvý výkop lopty patril vtedy novému košickému biskupovi Alojzovi Tkáčovi.

KAMA aj v zime

KAMA za vyše 20 rokov nabrala oveľa väčšie rozmery. Salezián Peter Kvašňovský hovorí o jej dnešnom fungovaní: „KAMU hrajú mladší a starší chlapci na východe a na západe, letnú na trávnatých ihriskách, v zime je KAMA halová. Z halovej KAMY sa potom tri najlepšie tímy z východu i zo západu v každej kategórii stretnú vo finále. Z chlapcov z KAMY vyberáme reprezentantov aj do tímy na PGSI (Medzinárodné hry saleziánskej mládeže).“ Okrem toho na východnom Slovensku, kde má KAMA podstatne staršie zázemie, funguje aj *Veteránka* pre tých, ktorí s KAMOU vyrástli. Sú to už mladí muži, niektorí aj otcovia rodín, či saleziáni. O jednotlivých turnajoch a výsledkoch pravidelne informuje www.saleziani.sk.

... napriek 1. lige aj KAMA

„Je zaujímavé, že aj chlapci, ktorí už hrajú riadnu celoslovenskú 1. ligu, stále chcú hrať aj KAMU. Nie je to teda len o futbale,“ hovorí don Kvašňovský a dodáva, „chlapcom KAMA ponúka spoločenstvo, iný prístup k hre.“ Aj salezián koadjútór Rado Rumanovič vyzdvihuje zážitok spoločenstva, spoznanie nových kamarátov z iných stredísk a zmysel KAMY pre chlapcov.

KAMA prináša aj duchovné zážitky

V saleziánskych strediskách sú chlapci – *kamisti* – silnou partiou. Zväčša sú to nádejní animátori, ktorí sa potom venujú ďalším mladším chlapcom. Futbal je aj u saleziánov tým, čo chlapcov spája, a na turnajoch KAMY im dáva možnosť stretať sa nielen ako futbalisti, ale ako mladí veriaci ľudia. KAMA zároveň ponúka možnosť aj tým menej talentovaným chlapcom zažiť športového ducha a profesionálne súperenie. Tak letné, ako i zimné turnaje sú skutočnými zážitkami športového i duchovného spoločenstva a dobrej saleziánskej atmosféry v tímoch.

Hokej u saleziánov?

Hokejbal!

V posledných rokoch sa aj v saleziánskych strediskách rozmohol ďalší

veľmi obľúbený kolektívny šport – hokejbal. Je to verzia hokeja bez korčúl na asfaltových ihriskách s mantinelmi a hrá sa so špeciálnou loptičkou oranžovej farby. V slovenských saleziánskych strediskách je hokejbal veľmi populárny. V Košiciach usporadúvajú saleziáni už od roku 1996 celoslovenský Vianočný hokejbalový turnaj a okrem neho majú aj Saleziánsku hokejbalovú ligu. Vo viacerých našich strediskách sa počas roka konajú rôzne turnaje, ktoré tradične vrcholia na celoslovenskej úrovni v mladšej a staršej kategórii na ihriskách v Novej Dubnici a v Žiline.

Chlapci z KAMY na špičke v Európe

Medzinárodné hry saleziánskej mládeže sa konajú každý rok ako športový sviatok saleziánskej Európy. Na prelome apríla a mája sa konali v talianskom meste Lignano Sabbiadoro. Slovensko malo svojich futbalistov v mladšej i staršej kategórii. Mladších futbalistov do 16 rokov viedli na turnaji saleziáni Peter Kvaš-

ňovský a Daniel Hric. V skupine hrali s mužstvami Talianska, Belgicka, Španielska a Francúzska. Skupinu s prehľadom vyhrali a postúpili do boja o zlato. Vo finále narazili na ďalší taliansky tím, na víťaza z druhej skupiny. „Prehrávali sme 0:1, trápili sme sa a až ku koncu zápasu sme ich položili, keď nám ich brankár tak trochu dopomohol otočiť skóre,“ povedal o priebehu najťažšieho zápasu mladších futbalistov salezián Peter Figel. Za vysokým výsledkom 9:1 sa tak skrýva celá námaha mladšieho tímu.

V staršej kategórii do 18 rokov bolo prihlásených päť tímov, hralo sa iba v jednej skupine spôsobom každý s každým. Slováci pod vedením saleziána Rada Rumanoviča tak hrali proti Slovincom, Chorvátom, Belgičanom a Španielom. „Boli to vyrovnané zápasy, plné nasadenia a odhodlania,“ povedal jeden z našich hráčov. Napokon však mali Slováci štyri výhry a tešili sa z prvého miesta.

Na Medzinárodných hrách saleziánskej mládeže 2010 tak dosiahlo Slovensko jedinečný úspech. V doterajšej histórii účasti sa ešte nepodarilo Slovákom vyhrať obe kategórie v jednom roku.

Slovensko podalo na rokovaní rady týchto hier ešte koncom roka 2008 kandidatúru usporiadať podujatie v roku 2014, kedy saleziáni oslávia 90 rokov prítomnosti pod Tatrami.

Na KubCup prišiel aj don Bosco

Júlia Čižmárová

Mladí zo združenia Laura – združenie mladých spolu so sestrami saleziánkami pripravili 7. – 9. mája v Dolnom Kubíne už siedmy ročník volejbalového turnaja o putovný pohár Márie Dominiky Mazzarellovej KubCup.

Najprv bol len volejbalový krúžok. Neskôr strediskový turnaj pre šesť družstiev. Dnes už je to celoslovenský turnaj zmiešaných družstiev vo volejbale. „Tohtoročná účasť na KubCup-e bola rekordná, čo nás veľmi teší. Zúčastnilo sa 30 tímov z celého Slovenska – od Michaloviec až po Bratislavu,“ skonštatovala Monika Čižmárová z organizačného tímu.

Za tri dni odohralo 220 volejbalistov z 15-tich miest a obcí Slovenska celkom 102 zápasov, ktoré pískalo 8 rozhodcov v 5-tich telocvičniach. Vďaka KubCup-u takmer 300 účastníkov prežilo víkend plný skvelej (nielen volejbalovej) atmosféry.

„Naším cieľom nie je primárne hra

ako taká, ale skôr ponuka zažiť dobré spoločenstvo mladých v priateľskej atmosfére a športovom duchu, spoznanie sa a utužovanie priateľstiev,“ poznamenala členka organizačného tímu Marta Sojčáková. Že sa podarilo splniť cieľ aj tohto roku, potvrdila Marienka Marča Moravčíková z Michaloviec: „Tento turnaj bol pre obidve naše družstvá veľkým obohatením. Mali sme možnosť vidieť perfektné výkony hráčov, no najmä sme mali možnosť zažiť pravú saleziánsku, rodinnú atmosféru. Bolo cítiť, že sa medzi nami prechádzal don Bosco.“ Neprekážal mu hluk. Má rád hry a šport. Je za každú „srandu“. Jediné, čo chcel od svojich chlapcov a čo chce aj dnes od mladých, je, aby nehrešili.

Hoci don Bosco nebol na KubCup-e fyzicky prítomný, jeho preventívny výchovný systém ho prenikol. Bolo ho cítiť v pozadí celého turnaja. Ako sa vyjadril salezián Peter Naňo: „Ak v našich oratóriách nemajú športové aktivity výchovný rozmer, tak len škodia mladým a prispievajú k „zbožšteniu“ športu.“

Cieľom preventívneho systému je svätosť – byť čestným občanom, dobrým kresťanom a stať sa svätým. Aj preto každý deň KubCup-u začal svätou omšou. Aby organizátori upevnili myšlienku, že nie je dôležité vyhrať, ale zahrať si, utužiť kolektív, zažiť radosť z víťazstiev, ale i prehier, ocenili aj posledné 30. miesto volejbalovou loptou. Družstvu KáWéPé z Košíc odovzdali pohár za Fair play a tím Bludní Holanďania z Rožňavy získal diplom Image – za výborný prístup ku hre i protihráčom.

POVEDALI O KUBCUP-E

◆
*volejbalista z KáWéPé,
Janči Podhájecký (20)*

Už som bol na rôznych turnajoch, ale také dobré vzťahy, aké boli medzi družstvami na KubCup-e, som ešte nikde nezažil. A to či sa darilo, či nie. Nebol najmenší náznak nešportového súperenia.

◆
*mamina, ktorá pomáhala v kuchyni:
Varili sme guláš, párky, piekli sme buchty a vyprážali rezne. Keď nám chýbal v kuchyni zapaľovač a snažili sme sa ho zohnať od mladých, oni len krátko odpovedali: „Ja nefajčím.“ Boli sme milo prekvapení.*

◆
*volejbalista z Dubnice,
Juraj Šimkovič (22)*
Pohár sme nevyhrali, tak sme motivovaní k ďalšiemu tréningu. Možno ho nevyhráme ani o rok. Ale čo určite získame, sú nezabudnuteľné zážitky.

volejbalista z Brezna, Adam
KUBCUP – connecting people :) jo-ooo fajne bolooooo...

◆
sr. Marta Peťková, direktorka komunity saleziánok v Dolnom Kubíne
Obdivujem zápal, nasadenie a obetivosť dievčat z organizačného tímu, ktoré dali do pohybu najprv seba a potom toľkých mladých z rôznych kútov Slovenska. Do organizovania tohto turnaja sa pustili s veľkou zodpovednosťou – od zháňania sponzorov až po zabezpečenie každého detailu. A že sa nespoliehali len na vlastné sily a šikovnosť, prejavili aj každodenným zverením turnaja Panne Márii a bezprostredne pred akciou aj deviatnikom k Márii Dominike Mazzarellovej.

◆
*volejbalista z Michaloviec,
Peter Soroka, 38*
Taký mix športového zážitku s duchovným. Stretnutie so známymi, spoznanie nových ľudí... Veľmi bolo cítiť, aká je to premodlená akcia.

◆
*Dolnokubínčan Miroslav Mikolášik,
poslanec Európskeho parlamentu*
Som veľmi rád, že som mohol prispieť mladým na senzačnú akciu. Vládla tam výborná atmosféra!

Každý druhý mesiac

DON BOSCO U TEBA DOMA

Časopis *Don Bosco dnes* zasielame bezplatne na požiadanie.

**Už od roku 1877
je to dar dona Bosca
všetkým priateľom
a dobrodincom
saleziánskeho diela.**

Ďakujeme za každý dar, ktorý nám pomáha rozvíjať dielo záchranu a výchovy mladých doma i v misiách.

Ponúknite časopis svojim blízkym.
Rozšírte rodinu dona Bosca.

Za všetkých dobrodinco
slúžime každú sobotu svätú omšu a pamätáme na nich v modlitbách.

Kontakt:
**Don Bosco dnes
Miletičova 7
821 08 Bratislava
Tel.: 02/55 57 22 26
E-mail: dbd@donbosco.sk**

SDM Domino – Futbal po saleziánsky

TRÉNINGY + ZÁPASY + VÝCHOVA

Lubo Šulko ASC

Futbal. Pri tomto slove asi momentálne každého napadnú MS v Juhoafrickej republike. Tí starší a srdcom väčší lokálpatrioti z nás si zrejme spomenú aj na ten svoj konkrétny obľúbený ligový tím. Futbal však nemusí byť iba o veľkých menách, veľkých kluboch a veľkých peniazoch. Môže byť napríklad i o malých deťoch a ich malých víťazstvách.

O takéto malé víťazstvá na ihrisku, ale i mimo neho sa snažia v Spoločenstve detí a mládeže Domino (SDM Domino), ktoré je súčasťou saleziánskeho mládežníckeho strediska pri Farnosti svätého Jána Bosca v Bratislave Trnávke. Nie všetko sa však v Domine robí v malom.

Futbalový klub má totiž až 11 mužstiev, v ktorých hráva približne 240 chlapcov. A to sú naozaj úctyhodné čísla. Chlapci a muži v seniorskom tíme tu fungujú ako v klasickom futbalovom klube. Cez týždeň mávajú 3 alebo 4 tréningy a cez víkend ich čaká zápas. Klasická futbalová rutina. Lenže v Domine je to trochu inak. Trošku viac inak...

„Okrem futbalu sa venujeme aj výchove. Chalani majú okrem tréningov raz do týždňa stretko, na ktorom riešia bežné veci zo života. Ide nám totiž o to, aby rástli aj ako ľudia a nielen ako futbalisti,“ povedal tajomník klubu Igor Kalafut. A práve to Do-

mino odlišuje od klasických klubov.

Myšlienka Domina vznikla približne pre 14-timi rokmi v Poprade. Pôvodne išlo o futbalovo-basketbalový klub. Keď sa však jej tvorca presunul do Bratislavy, presťahovalo sa aj Domino. Basketbal sa časom vytratil a zostal len futbalový klub. Originálny je tým saleziánskym spôsobom. O „stretká“ sa totiž v Domine starajú osoby zasvätené – saleziáni.

Do klubu môže vstúpiť každý, kto má chuť a kto sa prihlási. Domino je zatiaľ schopné pojať všetkých záujem-

cov, ktorí prídu a chcú hrať futbal. „V Bratislave momentálne zaniklo viacero klubov, takže nám stúpol počet záujemcov. Je však aj nejaký odliv, keď najmä malí chlapci zistia, že ich láka niečo iné ako futbal“ dodáva Kalafut. Medzi chlapcami, ktorí chcú hrať za Domino, v minulosti prevažovali deti z veriacich rodín a zo saleziánskeho prostredia. Za 14 rokov existencie si však Domino urobilo pozitívnu reklamu, ktorá láka aj deti neveriacich rodičov. U rodičov zaväzujú najmä to, že v Domine nejde iba o futbal, ale aj o výchovu.

Do budúcnosti majú v Domine zaujímavé plány. Radi by zastabilizovali súčasný trénerský tím a veľkým snom všetkých v Domine je vybudovať futbalovú akadémiu. Tá by mohla fungovať na spolupráci s niektorou zo základných škôl. Všetci si však uvedomujú, že ide o dlhodobú víziu. Úspešný 14-ročný príbeh Domina však naznačuje, že by nemuselo ísť o nesplniteľný sen.

Don Daniel Pravda píše z Gabonu

O konferencii pre šesť ľudí, o tvrdom boji po vysvedčeniach, o návšteve z Vatikánu i o rely cez džungľu a o mnohom ďalšom. List prišiel na Slovensko 5. apríla 2010.

Ak sa nemýlim, tak toto je pravdepodobne piaty list. Takže najprv kronika posledných štyroch mesiacov: Samozrejme 18. decembra sme tu mali aj my také malé „mecheche“ z príležitosti osláv 150 rokov saleziánskej spoločnosti. V tom zmätku, aký vo všeobecnosti vládne v Afrike, sme pripravili všetko, ako sa len najlepšie dalo. No podobne ako v podobenstve Pána Ježiša pozvaní neprišli. Snád kvôli neprístupnosti nášho diela, ktoré je síce utopené v tropickej zeleni, no neprístupne taxikom a snád aj pre známe dôvody z evanjelia. A tak keď slávnosť začínala veľkolepou konferenciou, ktorú som mal tú cest predniesť ja, prítomných bolo asi tak šesť... Keby sa nám neboli nahrnuli sestričky saleziánky s ich drobizgom, bolo by to aj skončilo na tom poltucte. Na pohostenie našťastie prišlo podstatne viac ľudí, a tak naše „hlavybolenie“, koľko dní budeme musieť dojsť nadnormatívne zásoby pripravených jedál, prestalo asi tak o 21,30 miestneho času, keď zmizli zo stolov i posledné odrobinky a vyprázdnila sa posledná fľaša.

No a potom boli Vianoce. Avšak pred Vianocami je koniec prvého trimestra /Prosim pekne, tu sa uci na trimestre, a teda sú tri pocas šk. roku/. A ten skončil 24. decembra. Pracovalo sa dnom i nocou, a tak vysvedčenia boli predsa len hotové. Asi o deviatej sa z chodníkov okolo nasej misie vynorili rodičia. Naši učni alebo, lepšie povedané, praktikanti – lebo tak ich tu voláme – sú pekné kvietky. Vysvedčenia musia prebrať rodičia alebo ich zástupcovia. Je to aj jedinečná možnosť, ako vidieť rodičov aspoň občas. Potom sme až do večera zvädzali tvrdý boj s rozzúrenými dietkami. Boli veľmi nespokojné s výsledkami. Ešte šťastie, že nemali po ruke kopije, inak mohla mať saleziánska spoločnosť niekoľko hrdinských saleziánov, čo padli na poli práce. Keď sme ich predtým upozorňovali, že je to slabé a výsledky budú zlé, asi si mysleli, že rozprávame z cesty. Navyše, mnohé vysvedčenia, ktoré, ako som spomenul, sa tlačili v noci, boli chybné. A tak nás hulákajúca tlupa Fangov opustila až k večeru. Boli sme z toho takí unavení, že nikto z nás nemal síl ísť na polnočnú a ani slúžiť v našej kaplnke. Štedrá večera nás uviedla do reality Svätej rodiny, pretože bola ešte skromnejšia ako inokedy. Slávnostné obedy u nás pozostávajú tak ako vo všedne dni z duseného kurčáta a ryže, večere zase z dusenej ryby a ryže. K tomu dosť často banány. V pondelok, utorok a stredu to iste. Druhá polovica týždňa: vid prvú polovicu.

Ešte šťastie, že nie som preberačný. Ved' koľko ľudí nemá žiadnu stravu. Vianočné prázdniny som strávil, obrazne povedané – vylizujúc si rany z prvého trimestra a z adaptácie na nové podnebie a pomery. Druhý trimester sa skončil týždeň pred Veľkou nocou oveľa pokojnejšie aj vďaka tomu, že väčšina vysvedčení je ešte u nás, keďže rodičia a či zodpovednejší príbuzní sa nedostavili. No a potom bol sviatok dona Bosca. Keďže sme jediný zábavný podnik v meste, tak tých turnajov a hier od výmyslu sveta bolo veľa a s veľkou účasťou. Pravda, s jednou výnimkou – sv. omša bola asi tak úspešná ako moja svetoborná, hore spomínaná konferencia. Koniec sviatku bol hodný hrôzostrašných Fangov. Keď sme večer pozatvárali brány a chystali sa ísť trochu sa uzobrať, priviedli nam 12-13-ročného chlapca, ktorému trčal z hlavy nôž. A hoci bol tri centimetre v mozgovej hmote, chlapec bol pri vedomí. V dome, ktorý je len asi tak 200 metrov od nášho strediska, sa deti pobili. Staršia sestra útočníka, ktorý bol starší a podstatne väčší ako obeť, vošla do domu a priniesla svojmu bratovi nôž. Keďže sme v Gabone a tu skoro vždy počúvajú staršie sestry, tak milý bráček mu ho poslušne vrazil do hlavy. Hystéria bola všeobecná. Zobral som chlapca do náručia, dobre mu zovrel hlavu, aby sa netrepal, a pekné sa modliac spolu s ním, zaviezli sme ho do tzv. Kanadskej nemocnice. Po asi hodinovom túlaní sa po pavilónoch sme ho odovzdali príbuzným a lekárom. No a Don Bosco mu daroval život, pretože nakoniec sa rozhodli nôž vytriahnuť a bolo to úspešné.

Okrem iných udalostí spomeniem návštevu vyslancov Sv. Stolice. Zdržali sa tu celý týždeň. Problémom je tu habadej. Jedným z nich je aj vzťah s nami. Sme jediná mužská rehoľa v diecéze. Okrem nás sú tu iba saleziánky a sestričky Božského a Nepoškvrneného srdca. No a majú nás plné zuby. Z času na čas nám pripomenú Port Gentil, kde p. biskup vyhnal saleziánov. No, to je iba jeden problém. Prvá evanjelizácia sa skončila, teraz by bolo treba evanjelizáciu do hĺbky. A to si žiada aj saleziánov omnoho svätejších, než som ja.

Od novembra chodíme slúžiť sv. omše do tzv. kaplniek, ktorých má naša farnosť asi tak 30. Sú to kaplnky v jednotlivých štvrtiach a dedinách na vidieku. Ja slúžim vo fangštine, no kážem, pochopiteľne, po francúzsky. Mesto ma asi tak 40 000 obyvateľov a je to štvrté najväčšie mesto v Gabone. Hlavné ulice sú asfaltované, no len čo zostúpíte

z nich, v podstate sa ocitnete v hľbokej džungľi, s cestami ako v džungľi. Keďže sme vo vrchoch, kde to ide stále dolu alebo hore, tak si viete predstaviť to rely. Don Bienvido má panický strach z nich. Mne zase niekedy chýbajú sily udržať auto v smere jazdy. S údivom zisťujem, čo všetko sa dá ním prejsť, o čom bežný smrteľník nemá ani predstavu. Čo sa týka prístupu k nášmu dielu, stále pozerám na tú našu prístupovú cestu a kladiem si otázku, kedy príde tá chvíľa, že sa ocitneme v stave neprístupnosti. No napriek tým cestám všade ľudia majú veľký smäd po Božom slove... A čo tak začať chodiť pešo? Aspoň v niečom budeme nasledovať Ježiša.

Okrem toho v nedeľu mávam sv. omšu vo farnosti – raz po francúzsky pre mládež a inokedy vo fangštine pre dospelých. Občas koncelebrujeme s našim farárom, ktorý je, ako som už napísal, Fang.

Čo stále obdivujem, je ich schopnosť robiť veľkolepé liturgie. Všetko je tak dokonale „premakané“, že by ste otvárali oči. Myslím, že naši vojaci pri príprave svojich parád by sa mali čomu priučiť. Každý presne vie, kedy čo robiť, koľko krokov má na to, kedy sa posunúť, ako sa ukloniť a čo ja viem, čo ešte. Je to veľmi zložité, pompézne a oni sa nepomýlia.

Vo všetkých tých ťažkostiach, po rokoch krízy v tejto misii, robíme všetko, aby to nebol ďalší krízový rok. Každé ráno máme pre našich praktikantov ranné slovko a modlitby. Pred Veľkou nocou sme im dokonca ponúkli aj možnosť duchovnej obnovy. Týždenná alebo aspoň mesačná sv. omša zostáva našim snom. V mládežníckom stredisku máme množstvo skupín. No programy ľudskej a kresťanskej formácie sa zatiaľ nepodarilo naštartovať. ... Máme, chvála Bohu, dobrých animátorov. Pre nich sa nám podarilo od januára začať týždennú formáciu v spolupráci so sestričkami FMA. Keďže sme asi jediná fungujúca organizácia v meste, tak tej mládeže aj aktivistov máme dosť. Čaká nás duchovná animácia. ... Nedostatok personálu je všade veľký, najmä však v Čade, Nigérii, Guinei. No a ako sami cítite aj z tejto správy, treba ísť na hĺbinu. Je relatívne veľa povolání, no i veľa opustení a treba udomáčniť saleziánskeho ducha v dielach už jestvujúcich. V Gabone máme zatiaľ domorodých povolání, ktoré sa dajú spočítať na prstoch jednej ruky. Ubezpečujem Vás o mojich denných modlitbách a prosím o modlitby.

V Pomocníci kresťanov J. D. Pravda, SDB

Nový trend – rodinné tábory

pripravila Zuzana Matejíčková

Aký je hlbší zmysel aktivít, ktoré v saleziánskych strediskách prebiehajú počas leta, na to nám odpovedal don Tibor Reimer SDB, provinciálny radca pre pastoraáciu mládeže. Prezradil, v akých táboroch vidí budúcnosť, ale aj prečo je dôležitá sloboda pri voľnočasových aktivitách. Podelil sa aj o osobnú skúsenosť, čo sa pri organizovaní môžu mladí naučiť a čo sa naučil on sám.

V saleziánskych strediskách je leto plné táborov, výletov, „hrebeňoviek“, splavov a iných aktivít. V čom sa líšia od bežného školského roku a za akým účelom sa organizujú?

Leto má v našich strediskách špeciické zameranie. Pokiaľ počas roka prebieha najmä pravidelná činnosť zameraná na vzdelávanie a určitú formáciu, v lete sa strediská venujú skôr táborom, ale aj duchovným cvičeniam a iným, nielen čisto rekreačným aktivitám. Hoci aj rekreačná činnosť má dôležitý aspekt, lebo treba povedať, že to so sebou prináša aj iné rozmery.

Môžeš to objasniť?

Každá naša aktivita, aj tá rekreačná, je zameraná na človeka z integrálneho, celkového hľadiska. Toto je zmyslom aj našej saleziánskej činnosti. Ide nám nielen o rozvoj určitej konkrétnej schopnosti – napríklad hrať futbal, robiť ručné práce, či inú aktivitu, ale o rozvoj v jeho celistvosti. Znamená to, že vždy dbáme o osobný, psychický, intelektuálny, emocionálny a samozrejme aj o duchovný rast mladého človeka. A tieto jednotlivé as-

pekty by mali byť vždy zachytené aj vo voľnočasových a táborových aktivitách.

Saleziáni sú synmi dona Bosca a on dával všetkým svojim aktivitám hlbší zmysel. Aké poslanstvo teda letné podujatia skrývajú?

V kontexte slobody a voľnosti majú často rekreačné aktivity na integrálny rast mladých ľudí väčší vplyv ako iné aktivity. Práve cez takéto rekreačné aktivity si totiž „decká“ omnoho viac uvedomujú aj základné hodnoty, ktoré by im inokedy možno ani nenapadli. Preto je tento priestor slobody veľmi dôležitý a významný. Poslanstvo takýchto aktivít môže byť niekedy intenzívnejšie a ich významnosť omnoho dôležitejšia, než v prípade bežných aktivít počas roka.

Je takmer nemožné predstaviť si letné aktivity bez animátorov. Aký prínos to má pre nich?

Každú aktivitu musí niekto naplánovať, detailne premyslieť, pripraviť sa na ňu materiálne a je dobré, keď sa aj zhodnotí. Toto platí nezávisle od toho,

či ide o tábor, hrebeňovku alebo splav. Teda aj tie aktivity, ktoré sa zdajú byť menej organizované, si vyžadujú istú prípravu. Práve dobrá prípravná fáza môže zaručiť úspech. V tomto zmysle môžeme povedať, že každú aktivitu, ktorú robíme s mladými, sa mladí vlastne učia aj pripravovať. A je to úplne iné, keď si človek pripravuje nejakú dovolenku sám, a úplne iné, keď chystáme napríklad tábor pre ostatných spoločne. Omnoho viac sa pri tom rozvíjajú schopnosti a kompetencie, ako je plánovanie, premyslenie aktivity alebo aj zhodnotenie, či sme dosiahli alebo nedosiahli stanovený cieľ.

V strediskách patria medzi letné aktivity najmä tábory a výlety pre deti a mladých. No sú tu aj ich rodiny. Organizuje sa niečo aj pre ne?

V poslednej dobe sa veľký dôraz kladie na rodinné tábory. Tento nový trend sa rozvíja v období posledných piatich rokov aj v našich strediskách. Doteraz boli tábory zvyčajne zamerané na deti alebo mladých. Ukazuje sa však, že tábor pre celé rodiny je na-

jucelenejší. Možno na ňom stretnúť deti, mladých i samotných rodičov. Pochopili sme, že robiť aktivity takto spoločne, je aj pre samotné rodiny omnoho významnejšie a prínosnejšie. Rodiny sa tak spolu učia, spolu žijú, spolu niečo vytvárajú, majú spoločné spomienky a takto spolu aj rastú. Trend rodinných táborov sa veľmi osvedčil a zdá sa mi, že predstavuje aj určitú víziu do budúcnosti. Vidno, že efekt týchto táborov je veľmi dobrý. Zasahujú celú rodinu.

Určite máš nejednu skúsenosť, ktorú si získal vďaka letným aktivitám...

Uvedomujem si, že je veľmi dôležité, aby do prípravy aktivít boli vťahnutí a zapojení všetci tí, ktorí sa ich potom zúčastnia a realizujú ich. Samozrejme, že vždy sa vyskytnú veci, ktoré „vyskočia“, a ktoré človek nemá šancu pripraviť. V tom treba byť aj veľmi tvorivý a flexibilne reagovať na aktuálnu situáciu. Príprava je však veľmi dôležitá, o čom som sa aj sám presvedčil. Jeden z prvých táborov, ktoré som robil s mladými v Bratislave na Trnávke bola tzv. hrebeňovka „Pre-

žiť“. Po piatich dňoch sme ju našťastie skutočne prežili. (smiech) Mladí mali zlú obuv, zlé oblečenie, jednoducho celý ich výstroj bol zlý. To bol pre mňa veľký výkričník. Uvedomil

som si, že vždy, keď sa organizuje akcia, treba ju dobre pripraviť a zabezpečiť. A myslieť aj na také detaily, ako je správny výstroj všetkých účastníkov.

Boží harmonikár

ThDr. Zlatko Kubanovič PhD.

Väčšinu života prežil v emigrácii a okrem hudby rozdával aj dobrú náladu. Salezián kňaz, skladateľ, dirigent, pedagóg a ľudový kazateľ. Talentovaný slovenský saleziánsky hudobník. V tomto roku si pripomíname 100 rokov od jeho narodenia a 25 rokov od jeho smrti. Don Jozef Strečanský, Boží harmonikár.

Jeho harmonika potvrdzovala, že hudba je médium, ktoré ľahko prekonáva geografické a kultúrne hranice, a preto je pokladom celého sveta. Don Strečanský bol skutočným klenotom slovenskej saleziánskej hudby.

Z histórie Saleziánskej kongregácie vieme, že najväčšie skvosty saleziánskej kultúry vznikali a vychádzali zo skromných pomerov. Jozef Strečanský je tiež toho dôkazom. Pochádzal z ôsmich súrodencov a on bol prvý. Narodil sa 17. marca 1910 v rázovitej obci Špačince pri Trnave. V rodičovskom dome zacítil aj evanjeliové slová: „... nie vy ste si vyvolili mňa, ale ja som si vyvolil vás“. Keď prišli na pozvanie slovenských biskupov prví saleziáni do Šaštína a otvorili tu v roku 1924 gymnázium, medzi pr-

vými sa prihlásil i Strečanský. V šaštínskom prostredí, kde hudba bola významnou súčasťou saleziánskeho spoločenstva a dodávala atmosféru radosti a spolupatričnosti, sa v ňom prebudila aj umelecká tvorba.

Po dokončení teologických štúdií v Rakovníku v Slovinsku a po prijatí

„Ráno vstal a už bol v práci. Na stole, regáli a aj na podlahe mal rozložené noty.“

kňazskej vysviacky 4. júla 1937 v Lublâne sa ako mladý kňaz vrátil do Šaštína. Predstavení ho v nasledujúcom roku poverili vyučovaním hudby na Biskupskom gymnáziu v Trnave. V tomto „slovenskom Ríme“ sa na-

plno rozvinuli aj jeho hudobné umelecké schopnosti. Vedel spojiť hudbu s výchovou, a preto z chlapcov nižších tried vytvoril spevácky chlapčenský zbor – „Trnavský saleziánski speváčikovia“. Zbor sa stal čoskoro známym po celom širokom okolí. Spieval prevažne náboženský repertoár. Mladých a nadaných umelcov don Strečanský osobitne zasväcoval do tajomstiev hudby. Dôkazom toho je aj jeho žiak pán Ján Čambal zo Sládkovičova, ktorý v českom Kladne vo farnosti pri Kostole svätého Václava založil spevokol Schola Cantorum Sanctae Caeciliae, ktorý dodnes používa repertoár dona Strečanského.

„Ráno vstal a už bol v práci. Na stole, regáli a aj na podlahe mal rozložené noty.“ Takto si ho pamätá starší salezián don Alojz Masný. A ďalej pokračuje: „Dbal na to, aby hudobníci poctivo skúšali. Bol prísny,

ale dosiahol úspechy. Uvedomoval si, že hudba je oslava a pocta Bohu.“ Don Strečanský napísal alebo upravil niekoľko operiet s náboženským obsahom: Mikuláš prichádza, Rybári, rybári, atď. Keďže jeho hudba vzbudila veľký ohlas, bol pozvaný vystupovať do Slovenského rozhlasu i do Národného divadla. Z viacerých svedectiev vieme, že keď dozneli posledné tóny operety Podivná socha, ktorú zložil podľa Offenbachových motívov, v hľadisku historickej budovy Slovenského národného divadla prepukli ovácie. Poslucháči ocenili, že jeho speváciovia bravúrne zvládli

niektoré zložitejšie operetné árie. Jeho azda najúspešnejšia opereta je Kaplnka v lese. Hudba k tejto operete patrí k veľkému hudobnému klenotu slovenského saleziánskeho diela 20. storočia.

Don Strečanský zložil aj mnoho piesní či už s náboženským alebo národným obsahom. Viacero z jeho pesničiek aj zľudovelo, ako napr.: V dolinôčke, Slovensko moje, Keby som bol vtáčkom, Vínečko červené, Na jemných krídlach mája atď. Jeho piesne obsahujú ľahkosť a krásu. Nebyť dona Strečanského, nejestvovalo by mnoho

výbornej muziky.

Po skončení druhej svetovej vojny prešlo Trnavské biskupské gymnázium pod štátnu správu. Don Strečanský, ktorý mal pred sebou stabilnú, konzistentnú hudobnú kariéru a bol na vrchole slávy, pod vplyvom meniacich sa politických pomerov musel všetko zanechať a odišiel do Malého seminára v Komárne. O štyri roky neskôr ušiel pred komunistickým režimom do západnej Európy.

V roku 1952 ho saleziánski predstavení posielajú za misionára pre Slovákov do Belgicka. Profesor histórie don Milan Stanislav Ďurica sa o tejto jeho činnosti vyjadril nasledovne: „Ešte v tom roku zhromaždil asi dvadsaťpäť mladíkov vo výchovnom stredisku La Marmite pri meste Tournai, ktoré krátko predtým zriadila belgická saleziánska provincia ako Útulok pre utečencov z Východu, a ktorý od začiatku viedol slovenský salezián profesor Štefan Fabera. V roku 1954 už počet chlapcov utečencov prevyšoval kapacitu priestoru v La Marmite, a preto Jozef Strečanský vybudoval veľký dom v Ramegnies – Chin, neďaleko profesionálnych škôl saleziánov v Tournai.“ Prioritou dona Strečanského bolo dať chlapcom, ktorí boli odrezaní od tradície a svojej minulosti, vzdelanie a náboženskú výchovu. Tento saleziánsky dom bol skutočne útočiskom utečencov.

Don Jozef Strečanský sa prejavil aj ako dobrý kazateľ. O zložitých teologických pravdách rozprával jednoducho a s humorom. V práci bol však veľmi preťažený. Pracoval od rána do večera. Cestoval motocyklom a neskoršie autom a s tým spojené príhody boli medzi Slovákami v emigrácii všeobecne známe. Pre prepracovanosť ochorel a po 27 mesiacoch utrpenia z čiastočnej porážky 22. júna 1985 zomiera. Časopis Slovenské hlasy z Ríme vtedy napísal „Boží harmonikár dohral svoju pesničku.“

Saleziánky – s vernosťou cez všetky prekážky

spracovala apa

Čo príbeh – to príklad vernosti. A nie hocijakej. Šesťdesiatročnej! Sestry, ktoré tento rok oslavujú jubileum svojich rehoľných sľubov, sa podelili so svojimi skúsenosťami z obdobia komunizmu v dokumentárnom filme Svedkovia viery. Prinášame aspoň čosi z ich výpovedí a zážitkov z pracovných táborov, v ktorých žili od roku 1950.

Sr. Mária Rajtárová FMA
Vstúpila do Inštitútu v roku 1947 v Nitre.

„Bola som vždy rýchlo prispôsobivý typ. Z ničoho som si nerobila veľkú hlavu. Obetovala som sa Pánu Bohu a kde nás on dal, tam sme išli.

V tzv. mokrom oddelení zase tiekla voda prúdmi. Boli sme tam mesiac, ale hneď sa dostavili zdravotné problémy. Lekár nás prehliadol a poslali nás naspäť na Slovensko. Podobných udalostí bolo veľa a všetky smerovali k tomu, aby nás

vystrašili a aby sme postupne poodskakovali od nášho povolania. Ale my sme sa držali! Vlastne nie my. Pán Boh nás držal. Bola to jeho svätá vôľa. Dopustil – ale ani nás neopustil. Dal nám vždy silu a východisko z každej situácie.“

Sr. Emília Kubicová
Sr. Mária Rajtárová FMA

V pracovnom tábore v Beckove nám v roku 1952 povedali, že tu končíme a pôjdeme do Čiech. Tak sme sa zbavili. Celú noc sme čakali na autobus. Bola tam aj moja mama, chudera. Plakala. Ale ja som si z toho nič nerobila. Bola som šťastná, že nejdem sama, že idú aj ostatné sestry. Naložili nás a zobrali do jutovej továrne v Úpiciach. A my sme sa z toho smiali: „Došli sme do Úpice, aby z nás udělali opice.“ Najprv nás zobrali do tzv. prašného oddelenia. Tam bol taký hluk, že sme si nepočuli vlastného slova a doslova sme zapadli prachom.

Sr. Irena Škapcová

Sr. Mária Černá

Sr. Vilma Šutková FMA

Sr. Mária Černá

V roku 1947 vstúpila do noviciátu v Nitre.

„Našou veľkou posilou bola vždy Panna Mária Pomocnica. Ešte v noviciáte nám darovali jej sochu, ktorú sme všade so sebou nosili. Aj teraz ju máme v našej kaplnke v trnavskej komunite.

Putovala s nami z miesta na miesto – do Prievozu, Beckova, Úpic, Kostolnej, do Voderád... Nemohli sme ju ale nosiť verejne. Vždy sme ju zabalili do periny, aby ju nebolo vidieť a aby sa nepoškodila. Raz, keď jedna z nás na nej utierala prach, spadla a rozbila sa. Bolo to akoby znamenie. Čoskoro na to aj nás rozdelili a rozposlali na rôzne miesta. Už sme viac neboli spolu. Potom nám ju jedna pani v Šaštíne pozliepala a odvtedy zase chodí s nami.“

Sr. Irena Škapcová

V roku 1946 začala noviciát v Nitre.

Prvé sľuby skladala spolu s ostatnými sestrami už v pohnutých časoch 5. augusta 1950. 29. augusta 1950 boli sestry rozohnané. Vtedy sa začalo jej bolestné putovanie po pracovných táboroch na Slovensku a v Čechách. Posledné roky totality prežila v Sládečkovciach, kde boli sústredené sestry z rôznych reholí a zapájala sa tam do bežných domácich prác. Bola vždy ochotná a veselá, so spevom na perách. Odtiaľ sa po revolúcii presťa-

hovala do Trnavy. Pomáhala v domácnosti, až kým sa jej nezhoršil zdravotný stav. Svojimi modlitbami a bolesťou bojuje za duše mladých.

Sr. Emília Kubicová

V roku 1946 vstúpila do komunity v Nitre.

„V rokoch 1951-53 sme sa starali o choré a staré sestry v Hronskom Beňadiku. Tu sme mali aj politické školenia a zažili sme útoky na naše povolanie. Sľubovali nám možnosť študovať, výhodné zamestnanie, ak zanecháme rehoľný život. Veľkou posilou tu pre nás bol jezuita páter František Paňák, ktorý bol veľmi odvážny a horlivý. Venoval sa aj vysokoškolskom. To sa režimu vôbec nepáčilo.

V jednu júnovú noc v roku 1952 ho prišli uväzniť. Prihrnulo sa hádam sto miliónárov. Pred polnocou nám búchali na dvere izby, aby sme otvorili. Napokon ich vylomili bajonetom. Vtrhli dnu a postavili sa ku každej posteli jeden. Boli medzi nimi aj ženy. Boli ozbrojení, revali na nás – že oni nás poznajú, že vedia, čo sme za ženy. A veľmi nás urážali. Pátra potom našli modliť sa na chóre a v železách ho odviekli.

Odvtedy sme každú noc čakali, že môžu prísť po hociktorú z nás.“

Sr. Vilma Šutková FMA

V roku 1944 nastúpila do Nitry ako kandidátka.

„V rokoch 1953-56 nás prideliť na práce vo Voderadoch. Bývali sme v ubikáciách po väzenkyniach. Miestnosti boli pôvodne postavené pre ustajnenie oviec, neskôr to trochu upravili pre tie trestané ženy. Po ich amnestii sme tam nastúpili my. Bolo nás 54 z rôznych reholí. Práca aj prostredie tu boli veľmi ťažké. Železné postele, „strožky“ naplnené slamou – ešte po bývalých obyvateľkách. Z čerstvo namaľovaných stien stekalo vápno. Žiadna skriňa, len vešiaky a polička. V susedstve bol chliev.

Izba bola nižšie ako dvor. Keď pršalo, voda nám tiekla dnu. V noci za dažďa musela mať vždy jedna z náš službu a zbierať pritekajúcu vodu. Žili sme tu však vo veľkej jednote. Zvonku nás to síce bilo zo všetkých strán, ale my sme držali spolu a našli sme si aj čas na modlitbu.

Bola to očista. Predtým boli vzťahy medzi rehoľami chladnejšie. Ale tu sme sa zblížili. Pochopili sme, že všetkým nám záleží na tom istom. A že sme v Cirkvi ako jedna rodina, aj keď sú charizmy rôzne.

Keď sa zamiluješ do Pána Ježiša, to ti vydrží. A čím je niečo ťažšie, tým vrúcnejšie sa vieš obrátiť na neho. A on zase nenechá človeka nikdy utopeného v ťažkostiach. Dá mu svetlo, čo potrebuje.“

Nechajte nám aspoň *fantáziu*

Bruno Ferrero

Všetky deti sú tvorivé. A rodičia by mali tvorivosť a zvedavosť podporovať. Musíme mať na zreteli, že fantázia je potešenie, je to nádherná cesta na získanie a formovanie inteligencie.

Koreňom inteligencie je schopnosť predstavovať si. Predstavivosť je továrnou a zásobárňou myšlienok. Poskytne človeku možnosť vidieť seba v čase a v priestore, v rôznych odienkach reality. V tomto zmysle je predstavivosť normálnou súčasťou rastu. Vďaka nej môže človek vytvárať svoje zásoby energie a hodnotiť možné scenáre, ktoré sa mu ponúkajú. Takto sa postupne tvorí vnútorná istota, nevyhnutná pre povzbudenie do akcie. Dieťa sa k racionálnej myšlienke dostáva postupným rastom, a istý dlhý čas je to preň nedosiahnuteľné. Vďaka fantázii môže dieťa prekonávať časté a intenzívne úzkosti.

Hra a iné podobné aktivity ako napríklad kreslenie, sú akýmsi skutočným a pre dieťa vlastným jazykom, prostriedkom na vyjadrenie svojich pocitov. Vďaka nim dieťa môže riešiť svoje problémy, tvoriť veci, pochopiť riešenia, vysvetlenia, rôzne možnosti. A môže sa tiež stotožniť s myšlienkami, pocitmi, ťažkosťami, cieľmi, nádejami a obavami druhých. Predstavivosť je základom tvorivosti. Je taká vzácna, že rodičia ju musia „vychovávať“. Je to cesta proti prúdu, lebo svet, v ktorom žijeme, je rozbitý, ubeháný, neustále hľadá to, čo vzrušuje a čo je zveličené. Vychovávať predstavivosť a fantáziu znamená myslieť predovšetkým na obohatenie vnútra dieťaťa.

Začnime hrou. Je univerzálnou aktivitou, ktorá umožňuje dieťaťu konať. Umožní mu získavať nové poznatky, dobrodružne sa dostávať „stále ďalej“ a nasycovať svoju prirodzenú zvedavosť. Hrať sa znamená tiež opakovať to, „čo robia dospelí“ a predstavovať si seba v budúcnosti. Rodičia musia zabezpečiť deťom základný materiál pre ich fantastické konštrukcie o okolitom svete. Nemusi to byť drahé. Škatuľa z papiera sa môže stať autom, staré šaty poslúžia pre hru na ocka a mamu. Mnohé moderné hračky, plné elektroniky, nasadzujú detskej tvorivej schopnosti akoby náhubok. Dôležitý je tiež priestor. Kopček sa môže stať vrchom, malý zhluk stromov džungľou, jazierko zasa oceánom, na ktorom plávajú lode z papiera (alebo len listy).

Prechádzka s vaším dieťaťom sa môže stať príležitosťou na výmenu nezabudnuteľných emócií. Ukážte mu zaujímavé veci: hniezda, zvieratá, domy, kvety, stromy, autobus, autá, obchody, pomaranče, vlaky, holuby, mačky, záhrady. Váš záujem, vaše nadšenie sa prenesú na vaše dieťa. Zapália v ňom predstavivosť a túžbu poznávať.

Treba si rezervovať čas, hoci aj krátky, pre hravé aktivity, ktoré majú tú výhodu, že sú upokojujúce, dovoľia dieťaťu cítiť sa v rodinnom prostredí prijatým bez podmienok. Dnes je ťažké chápať hru ako skutočný pedagogický princíp, ako prostriedok poznania a objavovania sveta.

Hra nesmie byť nikdy odmenou, istým druhom „peňazí na výmenu“ v zmysle: „Keď si urobíš úlohy, môžeš sa ísť hrať“. Je lepšie, ak pre aktivity, ktoré sú dôležité, čas rozdelíme správnym spôsobom.

Hry nesmú byť nikdy ťažkou súťažou. Deti nesmú mať dychtivosť zvíťaziť, aj keď všetko okolo nich im našepkáva, že úspech v živote je prioritou. Ak je hlavným cieľom súťaživosť, umožní sa schopnejšiemu utláčať ostatných. Víťaz je tvorcom porazených. Naša spoločnosť podporuje zákon silnejšieho, ktorý ponúka návrh svorky, ako je to vo svete zvierat. Tak sa po 5000 rokoch opäť dostávame len na začiatok.

Vnútrotný priestor dieťaťa majú živiť aj rozprávania dospelých. Príbehy poskytujú každému dieťaťu možnosť tvoriť vo vlastnej fantázii, bez pocitu viny. A to ho nikdy neunaví. Nachádza vo fantázii nevyčerpatelný zdroj potešenia. Príbeh živí detskú predstavivosť, v ktorej sa môže stať všetko. Cez príbehy rodič, alebo iný dospelý, odporúča dieťaťu symbolickým, obrazným spôsobom istý druh boja, ktorý má dieťa zvládnuť, aby dosiahlo dobrý výsledok. Z tohto pohľadu rozprávka vedie dieťa a pomáha mu v rozvoji správnej osobnosti.

Máme nádherné knihy pre deti, ale je dôležité, aby ste ich čítali vy sami vašim deťom. Neskôr ich môžete povzbudzovať, aby si ich čítali oni sami. Pri nákupoch spolu s deťmi môžete nakrátko vždy zájsť aj do knihkupectva alebo knižnice. Ak z toho urobíte zvyk a začnete, kým sú ešte deti malé, vytvorí si spon-tánnu záľubu k čítaniu. Deti milujú príbehy, nasávajú ich ako špongia vodu. Dajte im možnosť, aby vstúpili do tohto sveta kníh.

Nikto sa nenarodil sám pre seba

Katarína Bachratá

To je jedna z myšlienok misionára a saleziánskeho kňaza Augustína Vrecka. Muž nízky vzrastom, ale s veľkým srdcom. Už 25 rokov pomáha ľuďom jednej z najchudobnejších krajín sveta – Haiti.

Keď v 50. rokoch za dramatických udalostí emigroval do Nemecka, netušil, aké má s ním Boh plány. Z Nemecka sa dostal do americkej armády, potom do Belgicka, kde sa ho ujali saleziáni. Tu si spravil elektrotechnickú priemyslovku a po nej vysokú školu. Vtedy si položil otázku, čo spraví so svojim životom. A tak vstúpil do saleziánskej rehole. Nechcel však veľa kázať, ale žiť a pracovať blízko k ľuďom. V roku 1975 sa rozhodol odísť na misie na Haiti. Tamojší biskup mu ponúkol na výber niekoľko farností. Vybral si dedinku Bois-de-Lorence v horách. Neviedla tam žiadna cesta.

„Brodil som sa cez kukuricu a rákosie. Našiel som tu tých najbiednejších, ale cítil som v srdci, že tu mám zostať. Ak by som bol nad tým rozmýšľal, nezostal by som. Začiatky boli ťažké. Začal som od nuly. Nepoznal som reč,

čo neboli milovaní, a aby som ochránil tých, ktorí boli zraniteľní,“ pokračuje v spomienkach.

V roku 1996 ťažko ochorel a musel sa vrátiť do Belgicka. Na Haiti však nezabudol a vracia sa sem vždy, keď mu to zdravie dovolí. Teraz, po ničivom zemetrasení, tu má ešte viac práce. Jeho veľkým snom je zveladiť poľnohospodárstvo, na ktoré je odkázaná väčšina obyvateľstva. Aby hlad mladých ľudí nenútil sťahovať sa do miest v nádeji na lepší život. Mestá sú preľudnené a životné podmienky katastrofálne. Neexistuje žiadna ekonomická činnosť, hygiena je zanedbaná, nie je tu žiadna lekárska pomoc, nefunguje školstvo. Pristáhovalci z vidieka nemajú žiadne prostriedky a skončia v slumoch. Bieda plodí krádeže, kriminalitu. „Ale čo je najhoršie, oni si neuvedomujú, že idú dole vodou. Im neprekáža, že

sú biedni. Sú flegmatickí, netúžia za ničím. Treba ich z toho vyviešť. To znamená žiť s nimi, ukázať im niečo, ale nenútiť ich kopírovať náš spôsob života. Ísť im príkladom, aby si uvedomili svoju situáciu a možnosti, ktoré majú na zmenu svojej budúcnosti. Je to možné, ja som to skúsil. Aj oni sú Božími deťmi a sú povinní ísť smerom hore a nie dole. Každá generácia je zodpovedná za rast ďalšej generácie,“ hovorí Augustín Vrecko. Aj preto si myslí, že zemetrasenie bolo pre nich akousi výstrahou do budú-

„Sme v rukách Božích vždy, všade a vo všetkom.“

nosti. Investovať treba hlavne do vzdelávania a do zmeny mentality ľudí na Haiti. Treba za pomoci zvonku vyškoliť učiteľov. Nepoznajú totiž me-

„Keď človek myslí len sám na seba, spoločnosť nič nedosiahne, uzavrie sa.“

oni nepoznali zeleninu, krompáč, auto...“ spomína Augustín Vrecko. Ostal tu 20 rokov, vybudoval školu, 50 km ciest, naučil ich pestovať zeleninu. Pomocou domorodcov vystaval kostol pre tisíc ľudí. Tu pre nich pravidelne slúžil omše, krstil ich, viedol katechézy a podarilo sa mu vyškoliť niekoľko desiatok katechéto, ktorí pokračujú v jeho práci. Dokázal sa im priblížiť a dať im nadšenie. Chcel, aby evanjelium žili medzi sebou a pomáhali si navzájom. „Prišiel som medzi nich preto, aby som učil tých, čo nemali vzdelanie, aby som miloval tých,

todológiu, pedagogiku, psychológiu. Len memorujú, čo sa naučili.

„Zveladiť aj treba vidiek, nielen mesto. Keď bude mesto postavené, ľudia zase pôjdu do mesta a bieda sa len presunie z miesta na miesto. Majú

1340 km dlhé pobrežie, treba ho upraviť, aby mohli prísť turisti. Tak ako v susednej Dominikánskej republike,“ hovorí ďalej misionár. Chcel by ich zmobilizovať, dať im nadšenie a chuť, aby sa spolu pustili do budovania lepšej bu-

dúcnosti svojich detí, ktorých je tam veľmi veľa. A čo odkazuje dnešnej mládeži? „Mládež môže niečo dokázať, keď cíti, že je milovaná, že má v niečích očiach hodnotu. Mládež myslí viac na seba ako starí ľudia, ale

„Človek je na svete preto, aby zveladil ľudskú spoločnosť, tam kde je, kde sa nachádza.“

to je v ich veku normálne. Ale ak sa obetujú pre druhých, obohacujú sa a rastú spolu s nimi. Len sa toho netreba báť. Lebo čo sme urobili pre druhých, sa nám jeden krát vráti späť.“

Z biedy do chudoby

Autor: Peter Kubínyi
Foto: Alan Hyža

„Tak to je teda sila,“ povedal Štefan Margefák, keď sa veľký Boeing odlepil od zeme a zmizol v oblakoch. Práve sa vydal na svoj prvý let v živote, a to hneď transkontinentálny. „Tak to je teda sila,“ povedal druhýkrát, keď sa lietadlo blížilo k New Yorku a z podvečerného šera sa vynorili obrysy rozsvieteného Manhattanu. Nasledujúce ráno zmizol v útrobach ďalšieho veľkého stroja a o štyri hodiny neskôr vystúpil v Port au Prince, hlavnom meste Haiti. Keď v Európe nasadl do lietadla, bola snehová víchrica, v Karibiku ho vívalo 42 stupňov Celzia. „Tak to je teda sila,“ povedal Štefan tretí a posledný raz. K ničomu z toho, čo zažil v najbližších dňoch, sa už tento nadšený komentár nehodil.

Bohatstvo spočíva v chudobe. Túto myšlienku už Štefan počul, keď sa pár mesiacov pred odletom na Haiti stretol na Slovensku stretol s Augustínom Vreckom. Štefan pochádza z Oravy, je sirota, jedna z jeho sestier je rehoľnica. Asi to tak malo byť, že sa títo dvaja muži stretli. Neváhal a prijal ponuku vybrať sa na tri mesiace pomáhať Augustínovi v jeho diele. Páčila sa mu myšlienka, že aj on môže dakomu pomôcť, že bude užitočný. Mal o tom svoje predstavy, ale asi iné než to, čo ho vívalo na Haiti. Radšej mlčal, kým spoznával hlavné mesto Port au Prince. Architektúra, ktorú tu po sebe zanechali Francúzi, zostala v troskách. Tým dominuje jediný dokonale zrekonštruovaný objekt, prezidentský palác. Čím ďalej od neho, tým horšie. Honosný názov Boulevard des Americas je len pozlátko, to bogán, ktorý človeka strhne do štvrte Cité de soleil. Slumy, smradlavá stoka, kopy špiny, bieda, akú dvadsaťštyriročný chlapec z Oravy nikdy nevidel a nedokázal si ju ani len predstaviť.

Bola to jeho prvá misia, na ktorú sa podujal ako dobrovoľník. Je stavbár, vie murovať, V ruksaku si priviezol

vlastnú kelňu. Najradšej by ju bol hneď vybrať, ale prvé tri dni iba posedával a čakal. Na nákladniak, ktorému sa pokazili brzdy. Odpoveď na otázku, kedy ho konečne opravlia, bola vo hviezdach. Na auto, ktoré mal Augustín kúpiť, aby sa vôbec dostali do dedinky Aquamithe, kde mal pôsobiť. S vervou vyložil veci z dreveného skladu na dvore saleziánskej školy a potom pri nich nečinne posedával. Pozeral sa na všetky tie veci, ktoré v kontajneri priplávali z Európy. Veci, čo nakúpil Augustín alebo ich zozbieral od ľudí, ktorí chceli Haiťanom nejakú pomôcť. Bolo tam všetko! Kovové domce poskladané v škatuliach, ktoré mal Štefan neskôr skladať, knihy, hračky, ale aj staré sandále. Pochromované stoličky, kompóty, svetle. A stará francúzska sofa v štýle Ludovíta XVI., ktorej využitie si nedokázal predstaviť. Kto na nej sedával? Kde? Pri kozube? Mal v ústach fajku? Popíjal čaj? Alebo koňak? Kedy to bolo? Každá z týchto vecí mala svoju históriu. Ale kto by sa dokázal na ne nečinne pozerať tri dni? Štefan nerozumel, nechápal, dokola opakoval, že on prišiel murovať a nie posedávať.

„Toto je Haiti, Štefan,“ opakoval mu Augustín. „Toto nie je Slovensko ani Belgicko, tu všetko trvá dlhšie.“ Lenže ako dlho?

„My pôjdeme Nissanom, nákladniak pôjde za nami,“ vraví Augustín. „Ten Nissan som kúpil iba včera, bol drahý ako fras, ale iné auto by ti tu bolo nanič.“

Konečne sú veci na korbe, konečne sa konvoj môže vydať do dedinky Aquamithe. „Tam je dnes moja rodina!“ hovorí. Aquamithe, susedná dedina pri Bois de Lorenze, kde pôsobil dvadsať rokov. Prečo sa vrátil? Načo? Navyše, teraz už nie v úlohe saleziánskeho misionára, ale ako Augustín Vrecko, súkromná osoba, muž, čo sa rozhodol všetky svoje úspory vložiť do „diela“. Nenávidí slovo „projekt“, lebo projekt je vraj čosi, na čom bohatnú iní, tí bohatí. A tým ešte viac ožobračujú chudobných. „Chcem zmeniť ich mentalitu, musia si uvedomiť, v čom žijú a že sa z toho dá dostať!“ Ale prečo? „Lebo je to moja rodina. A keby Boh nechcel, aby som tu bol, neposlal by ma sem!“

Po desiatich rokoch sa na Haiti vracal na barlách. Havaroval pri Bruseli. Zaspal za volantom, narazil do múru, auto skončilo v šrote. Ani modrina na tvári, nohy celkom dobité. A predsa

pier, trochu ho narovnal a povedal: „Takto.“ Kopec vedľa kopca, chatrč vedľa chatrče, hore briežkom, dole briežkom, jama na jame. Navyše sa začalo stmievať. Mlkvu atmosféru

kriticky. „Vtedy som tu mohol chodiť šesťdesiatkou,“ dodá. „Lenže im človek stále musí všetko opakovať, prízvukovať, naháňať ich do roboty. Ešte dlho potrvá, kým im začne naozaj záležať na tom, ako žijú.“

odleteť! Veriac, že aj v jeho rokoch môže človek ešte čosi dokázať. Zmeniť život v dedinke Aquamithe. „Vždy ma zaujímalo viac to, čo bude než to, čo bolo.“

Nissan sa natriasa na prašnej ceste. Čím hlbšie do vnútrozemia, tým je horšia. Keď sa vracaj Kolumbus vrátil z ostrova do Španielska a kráľovná sa ho pýtala, ako to tam vyzerá, skrčil pa-

v aute nakoniec preruší Augustín: „Už sme skoro doma! Toto je už cesta, ktorú som staval ja,“ povie.

Auto sa škriabe strmo hore po kameňoch. Keby z neba spadlo iba pár kvapiek dažďa, nevyšlo by. Vždy, keď Nissan zlezie do údolia a prejde potôčik, chvíľu zavýja, kým opäť začnú platiť fyzikálne zákony a gumené záberú. „Bola širšia, nečistia ju,“ povie

Dvadsať kilometrov, dve hodiny jazdy do Aquamithe. „Tu sú strmé zrázy, daj pozor,“ zavelí vodičovi a ja sa teším, že je tma a nič nevidím. Keď však príde do centra dediny, potešil by ma aj jediný lúč svetla. Dokonalá tma. Sem ešte elektrina nedorazila. V malom domci sliepňa svetlo. Čím viac sa generátor snaží, tým viac zavýja a tým viac bliká svetlo.

Večera nebude, dozvieme sa, lebo Jacqueline už odišla. Príde ráno, z pár uhlíkov rozloží oheň a začína variť. Má rešpekt, všetci ju oslovujú Madame, ale Augustín jej nedá pokoj. Chce, aby sa zdokonalila, naučila sa variť viac jedál. Ale skúste to, keď ste celý život varili iba ryžu, fazuľu, hrach a piekli banány!

Gaston. Muž, čo sa jedného dňa zjavil v Aquamithe a jediný, čo sme o ňom vedeli bolo, že je profesorom v Dominikánskej republike. Jednoducho prišiel a bol tam. Tak ako mnohí iní, o ktorých podnes neviem, kto vlastne boli a prečo prišli. Možno preto, že som ich nepotreboval. Na rozdiel od suseda, ktorý vlastnil zá-

chod, čo fungoval pre jeho aj pre náš dom. Keď zatvoril svoju bránu a kamsi zmizol, bolo zle. Mal som ho za starého čarodejníka, ale mýlil som sa. Na Haiti sú aj skutoční čarodejníci!

„Poznal som jedného, ktorý mal šesť žien a tridsaťdva detí, bol to čarodejník vúdú,“ hovorí Augustín. „Vtedy som ešte bol na Haiti krátko, nevedel som, o čo ide. Chcel, aby som mu pokrstil deti, ale ja som odmietol. A zrazu mi tancoval stôl v izbe, zla pribúdalo a ja som nechápal. Šiel som sa poradiť s biskupom, a ten mi povedal, že s tým nič neurobím, že to je vúdú a s čarodejníkmi treba byť zadobre.“

Vúdú na Haiti patrí k životu. Lekára tu nenájdete, tobôž nemocnicu. Keď je zle, ľudia chodia za čarodejníkmi. „Tomu s mnohými deťmi som pomohol, keď mu ochorela dcéra a potrebovala ortopedickú operáciu. Belgická mládež na ňu zozbierala peniaze. Skamarátil sa so mnou, priznal aj to, že podpísal zmluvu s dia-

blom. Tu sa z vúdú nikto nesmeje, je to haitská tradícia,“ rozpráva Augustín. A zombie? Keď zbadáte blázna, vedzte, že je to človek, ktorému čarodejník čosi nasypal do jedla, to čosi ho znehybnilo, videl vlastný pohreb a nemohol sa ani pohnúť. V noci ho čarodejník vyhrabal, zaklínaním ho privolať späť do života, a potom sa zombia stáva jeho otrokom do smrti. Živá mŕtvola. Chodiaci stroj, ktorému už rozum nefunguje tak ako kedysi.

„No ale ak sa tá žena, čo je zombia, na tri roky stratila, kde bola? V rakve pod zemou?“ otázka pre Gastona, ktorý sa vzápätí rozosmeje. „Dobrá otázka. Len na ňu nikto nepozná odpoveď,“ dodá. Cez šamanov sme sa nakoniec dostali k tomu, prečo sa tu Gaston zjavil.

Keď sa starý Nissan vydáva na spiaťočnú cestu z Aguamithe, Augustín sa sťažuje na bolesť v kĺboch a Štefan stojí na priedomí so slzami v očiach. V bloku mám zoznam telefónnych čí-

siel ľudí, ktorým mám zavolať. Augustín pozdravuje a potrebuje... peniaze, techniku, auto. Nezaujímam ho, že svet práve zmieta hospodárska kríza, má pred očami iba „svojich ľudí“. Chvilami mi pripadá ako don Quijotte, zmocní sa ma pocit bezútešnosti a beznádeje. Chvilami ho obdivujem a chvilami mám pocit, že on to naozaj dokáže. Verva, s akou sa tento starý muž pustil do svojho diela po celom aktívnom živote v tejto krajine mi navráva, že on dosiahne svoje. Vie, že sa jeho sen nemôže splniť, kým žije. Hovorí o časových horizontoch, keď tu už nebude, ale neprekáža mu to. „Niekoľko začať musí! Musí sa pričiniť o to, aby sa títo ľudia dostali z biedy aspoň do chudoby. A keby Boh nechcel, aby som bol tu, nebol by som tu.“

HAITI, apríl 2009

Z vašich listov

Milí naši čitatelia, aspoň občas chceme uverejniť niečo z vašich listov, ktoré nám aj v tejto dobe internetu predsa len posielate. Robíme to s veľkou radosťou.

„Milá redakcia! Tento list aj s príbehom na druhej strane Vám posielam ako pozdrav k Veľkej noci! Skúsila som, čo je to písať. A ako upratovačka Vám môžem povedať, že písať je väčšia drina. Dona Bosca mám rada a keď chodím na Karneval svätých variť deťom čaj, prezliekam sa za jeho matku Margitu. Máme na internete nádhernú fotku miniatúrneho dona Bosca – trojročného. (sekcia aktivity/fotky – pozn. red.) Karneval Suchá Hora 2009.

S pozdravom a vyprosovaním darov Duchu Svätého pre vás Štefánia Šuvadová, 47-ročná matka štyroch detí zo Suchej Hory.“

Pani Šuvadovej veľmi pekne ďakujeme aj za článok, v ktorom opísala udalosti spojené s krížom na ceste z Hladovky do Suchej Hory. Na konci dodala krásnu myšlienku: „Pozeraním akčných filmov naša mládež tiež svojím spôsobom túži po pravde, po spravodlivosti aj po večnej láske. Tie filmy sa im páčia preto, že tam sa so zbraňou rýchlo nastoľuje spravodlivosť. Pozeraním na Ježiša a na jeho svätých sa spravodlivosť dostáva ku slovu veľmi pomaly, no je veľmi nežná, a hoci vyžaduje obeť, stále ma nasledovníkov.“

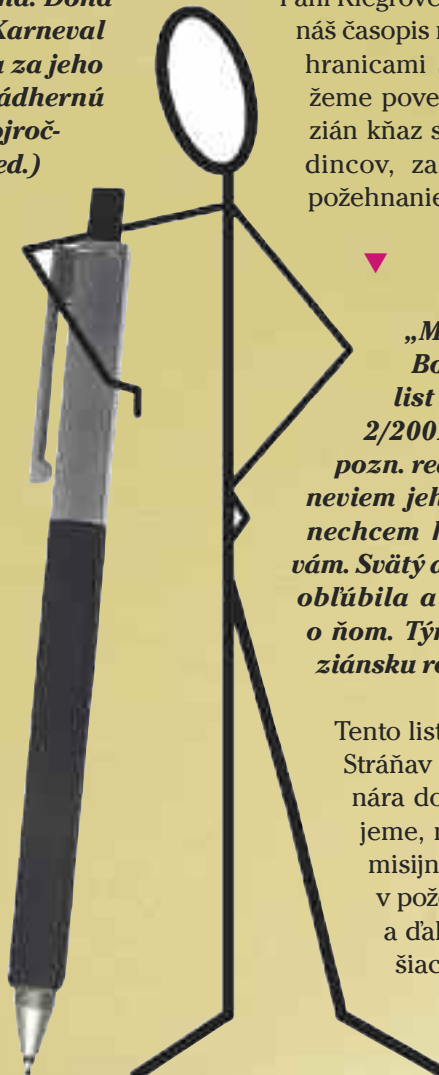
▼
Spolu s veľkonočným pozdravom nám pani Věra Riegrová z Českej republiky napísala i tieto slová: Ďakujeme za zasílaní vašeho časopisu

Don Bosco dnes a tešíme sa na ďalší. Prosíme o vaše modlitby za celou rodinu. Zaplať Pán Bůh.“

Pani Riegrovej ďakujeme za milé slová. Tešíme sa, že náš časopis robí radosť a prináša povzbudenie aj za hranicami Slovenska. K prosbe o modlitby môžeme povedať, že každú sobotu slúži jeden salezián kňaz svätú omšu za všetkých našich dobrodincov, za ich potreby s prosbou o Pánovo požehnanie pre nich.

▼
„Milí bratia, sestry, priatelia dona Bosca! Dostala som v časopise tento list od jedného pána misionára (číslo 2/2001 – list dona Šutku z Ekvádoru – pozn. red.), čosi som z toho porozumela. Len neviem jeho adresu, som už starká 82-ročná, nechcem ho sklamať, tak milodar posielam vám. Svätý don Bosco je prvý svätec, čo som si ho obľúbila a mám každú knihu alebo časopis o ňom. Tým končím a pozdravujem celú saleziánsku rodinu a všetkých spolupracovníkov.“

Tento list nám napísala pani Stancová Mária zo Stráňav pri Žiline. Poslala aj milodar pre misionára dona Jána Šutku. Veľmi pekne jej ďakujeme, milodar sme odovzdali na saleziánske misijné oddelenie. Vážime si jej riadky, ktoré v pozhnanom veku napísala vlastnou rukou a ďakujeme Bohu, že robí veľké veci v dušiach svojich veriacich.

Nazvali ho Živé stanovy

Pascual Chávez Villanueva, upravil rhsdb

Od 1. apríla 1874, kedy na Valdocco prišiel radostný telegram od dona Bosca z Ríma o schválení saleziánskych stanov, prijal don Michal Rua túto útlu knižičku so 47 stranami za svoju osobnú cestu svätosti. Svedkovia hovoria, že v zachovávaní Stanov bol najvernejší.

Každé nariadenie uvádzal do života s neobyčajnou dôslednosťou. Dokonca ho nazvali „živými stanovami.“ Pre neho neexistoval rozdiel medzi viac a menej dôležitými článkami. Tvrdil: „Žiadnu vec nemôžeme nazvať malou, odkedy patrí do Stanov.“ Don Giulio Barberis počas procesu blahorečenia dona Ruu dosvedčil: „Keď Svätá stolica schválila Stanovy, predstavoval si, že sám Pán ich takto usporiadal a cítil by sa veľmi vinným, ak by porušil čo len jeden článok. Ani ja, ani jeho spoločníci, s ktorými žil, nemôžeme povedať, že by sme videli, žeby čo len raz neposlúchol. Vždy sme obdivovali jeho pripravenosť v poslušnosti, aj len v malom, napríklad v silenciu... Nemyslel na iné, ako na obetovanie vlastnej vôle, len aby konal vo všetkom podľa vôle Božej.“ Michal Rua bol dôsledný v myšlienke, že Pán od nás nevyžaduje mimoriadne skutky, ale dokonalosť v malých veciach. Chce zachovávanie každej reguly, lebo každej dal dôle-

žitost'. Pre neho boli Stanovy veľkým prostriedkom pre rast vo svätosti.

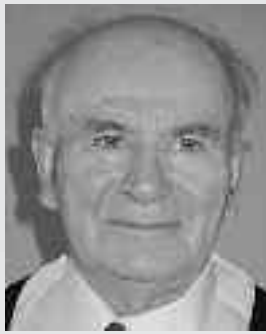
Don Giuseppe Vespignani, veľký salezián a misionár v Južnej Amerike, prišiel na Valdocco v roku 1876 ako 23-ročný novokňaz. Vo svojom spise „Rok v škole dona Bosca“ nám zanechal živý obraz činnosti dona Ruu. „Už od prvého dňa som si vložil do srdca rady môjho drahého predstaveného dona Ruu. V tejto jeho škole zbožnosti, lásky a saleziánskej aktivity som sa naučil mnoho vecí! Denne som stále viac obdivoval jeho presnosť, neúnavnú stálosť, dokonalosť v nábožnosti a pokoru spojenú s jemnou láskavosťou. ... Pracovňa dona Ruu bola miestom nábožnosti a modlitby. Len čo tam človek vošiel, don Rua sa nábožne pomodlil Zdravas a potom prečítal krátku my-

šlienku sv. Františka Saleského. To isté sa opakovalo na konci návštevy. Ráno mal vždy pripravené listy s poznámkami na okraji. Často bolo medzi nimi mnoho listov s poznámkami od dona Bosca, ktorý nechával na don Ruu ich vybavenie. ... Izba, pracovňa dona Ruu, bola pre mňa vždy špeciálnym miestom, odkiaľ som pozoroval celé hnutie charakteristické pre Saleziánsku spoločnosť. Bola akoby mostíkom veľkej lode, kde má sídlo kapitán, ktorý sleduje kurz, aby sa vyhol útesom a nasmeroval loď do prístavu a zároveň velí všetkým svojim ľuďom... U dona Ruu sa vo mne sformovala veľkolepá a pekná idea o celej Kongregácii a o celom diele dona Bosca.“

V liste z 30. decembra 1887 všetkým saleziánom o zdravotnom stave dona

Bosca don Rua píše: „Včera večer, vo chvíli, keď mohol ľahšie rozprávať, sme boli pri jeho posteli Mons. Cagliari, don Bonetti a ja. Povedal okrem iného: *Kladiem na srdce saleziánom úctu k Panne Márii Pomocnici a časté sväté prijímanie.* Ja som dodal: *Toto by mohla byť Strenna na nový rok pre všetky naše domy.* On odvetil: *Toto je na celý život.*“ Každá rada dona Bosca bola pre dona Ruu rozkazom. Tieto slová sa stali jednotiacim bodom celého jeho života, bola to cesta, po ktorej mu don Bosco kázal viesť Kongregáciu „po celý život.“ Don Rua bol stále vo všetkom verný: Ježišovi v Eucharistii, Márii Pomocnici, trom sľubom a úplnej vernosti. donovi Boscovi. Svojim hrdinským príkladom ešte viac ako slovom neustále potvrdzoval že toto je cesta saleziánskej svätosti.

* 9. marca 1923 Dubodiel
+ 13. mája 2010 Spišská
Kapitula

Pán František Rehák sa narodil 9. marca 1923 v Dubodiele (okres Trenčín), kde bol o dva dni neskôr v miestnom Kostole Najsvätejšej Oltárnej sviatosti aj pokrstený. Mal štyroch súrodencov. Ako jedenásťročný v septembri 1932 prijal z rúk otca biskupa Karola Kmeťka sviatosť birmovania. Po absolvovaní ôsmich ľudových tried v rokoch 1929 až 1937 prišiel do saleziánskeho ústavu v Šaštíne, kde sa naučil obuvníckemu remeslu a dozrela v ňom túžba stať sa saleziánom koadjutorom. V auguste 1939 vstúpil do saleziánskeho noviciátu vo Svätom Beňadiku. Prvé rehoľné sľuby zložil ako

sedemnásťročný 24. augusta 1940. Jeho prvým pôsobiskom sa stal saleziánsky ústav v Žiline. Na svojho direktora dona Ľudovíta Žilku mal pán Rehák tie najlepšie spomienky. František okrem obuvníckeho remesla vykonával v ďalších rokoch napríklad v Šaštíne (1942 až 1945) aj úlohu kostolníka a po návrate zo základnej vo-

salezián koadjutor

jenskej služby (1945 až 1947) mu v Bratislave na Miletičovej (1947 až 1950) zverili administráciu časopisu „Saleziánske zvesti“ (predchodca časopisu Don Bosco dnes). Doživotné sľuby zložil 16. augusta 1947.

Po barbarskej noci sa aj on dostal do Podolínca, no keďže bol invalidom, začiatkom júna 1950 ho so starými a chorými rehoľníkmi premiestnili do sústreďovacieho strediska starcov a invalidov v Beluškých Slatinách. O rehoľníkov sa tam starali sestričky vincentky. Dňa 15. júla 1950 bol však pán Rehák na rozkaz Slovenského úradu pre veci cirkevné presunutý späť do Podolínca. Podobne ako mnohí iní aj František Rehák dostal ponuku zanechať rehoľný život vý-

menou za slobodu. Nespravil tak. Od 1. apríla 1951 do 31. decembra 1955 bol na nútených prácach na Klíčavskej priehrade v Čechách, potom ho vzali na stavbu mlyna na Vltave. Za prácu mu neza-

platili nič. Najdlhšie obdobie svojho života prežil vo svojej rodnej obci Dubodiel, kde sa po návrate z nútených prác a vystriedaní viacerých civilných zamestnaní usadil v rodičovskom dome. Tu zostal až do smrti svojej mamičky a tichým, nenápadným spôsobom prežíval saleziánske zasvätenie. Bol kostolníkom a dlhé roky

aj organistom. Veľmi blízky mu bol vždy stolný tenis. Vedel ho hrať vynikajúco a ešte aj po sedemdesiatke nemal ani medzi mladými saleziánmi konkurenciu. V roku 1962 si urobil trénerský kurz a viedol v Dubodiele (a po páde totality aj na iných miestach) stolnotenisový krúžok. Podľa slov spolubrata, ktorý mu bol predstaveným v komunite, pána Reháka charakterizovala úžasná pracovitosť a húževnatosť, a to aj v už pomerne vysokom veku.

Po páde komunistického režimu pôsobil v saleziánskom diele v Hronskom Beňadiku a neskôr v Bratislave na Trnávke. So zhoršujúcim sa zdravotným stavom odišiel z Bratislavy 13. júla 2000 na penziu do Charitného domova v Pezinku. Často sa tam modlieval krížovú cestu v záhrade. V máji 2004 Charitný domov v Pezinku končil svoju činnosť, preto boli František Rehák preložený do Domu Charitas svätého Jána Bosca v Spišskej Kapitule.

„Tam ho všetci poznali ako „fráterka“, ktorý síce pre chorobu mohol stále menej komunikovať slovami, no predsa stále viac oslovoval svojím postojom nábožnosti, spokojnosti a vďačnosti,“ napísal v krátkom svedectve don Peter Timko, direktor komunity v Poprade-Veľkej.

Pán František Rehák zomrel vo veku 87 rokov na slávnosť Nanebovstúpenia Pána – 13. mája 2010. Na tento deň pripadá aj spomienka na Pannu Máriu Fatimskú a na svätú Máriu Dominiku Mazzarellóvú.

Občianske združenie SAVIO o.z.

ďakuje všetkým, ktorí sa zúčastnili ako dobrovoľní darcovia v 5. ročníku celoslovenského podujatia **Tehlička pre Keňu**. O tom, ako táto pôstna aktivita dopadla, prinesieme informácie v budúcom čísle tohto časopisu.

SAVIO o. z.

Miletičova 7, 821 08 Bratislava
tel.: 02/556 404 09, 0910 123 579
www.savio.sk

